

במחשב באחת מארבעת עבודות הקרבן על מנת לאכול מזבחיו ביום השלישי הכתוב מדבר, שנעשה הקרבן פיגול על ידי כך.

או אינו פירוש הפסוק אלא כפשוטו, באוכל מזבחיו ליום שלישי, שנעשה פיגול מחמת כן?⁽⁵⁾

אמרת, אי אפשר לומר כן, כי האם יתכן לומר: אחר שהוא כשר, שנעשו כל עבודותיו כתיקונן, יחזור ויפסל על ידי אכילה ביום השלישי?⁽⁶⁾

אמר לו רבי עקיבא לרבי אליעזר: הן, מצינו בזב וזבה, שדינם לספור שבעה ימים נקיים מזיבה ולטבול ביום השביעי, ולהיטהר. וכן מצינו באשה שראתה דם ביום אחד מתוך אחד עשר יום הראויים לימי זיבתה, שדינה להיות שומרת יום אחד נקי מדם כנגד יום שראתה בו דם, ויכולה לטבול כבר בבוקר של היום ש"שומרת" בו, כיון שמקצת היום ככולו, ונחשב לה תחילת היום ככולו לענין טהרתה, והרי היא טהורה מיד לאחר טבילתה [אלא שאסור לשמש עמה במשך כל היום, שמא תראה דם בהמשך היום, ואז היא תסתור את טהרתה למפרע], ששני אלו הן בחזקת טהרה [זב וזבה] — אף קודם שמלאו שבעת ימים.⁽⁷⁾ שומרת יום — מיד כשטבלה], ואף על פי כן, כיון שראו, סתרו טהרתם למפרע,

והקטרת אימורים כלל, לא נפסל הקרבן במחשבה זו.⁽⁴⁾

ומקשינן: תיפוק לי דין זה של מקום המשולש מקרא קמא שבפרשת צו, שנאמר בו "אם האכל יאכל" וממנו למדנו גם פסול של "חוץ למקומו", ומדאפקיה רחמנא שם את "חוץ לזמנו" בלשון "שלישי" יש לנו ללמוד מזה על "חוץ למקומו" שיהא במקום המשולש?!

ומתריצין: אמר רב אשי: אמריתיה לשמעתיא זו קמיה דרב מתנה ושאלתיו שאלה זו, ואמר לי: אי נבוא לדרוש מהתם מפרשת שמיני, הוה אמינא לדרוש כך: "שלישי" שענינו מקום המשולש, הרי הוא פרט, שדווקא מקום המשולש ולא מקום אחר. ואילו "פיגול" הרי הוא כלל, שמועילה מחשבה על כל מקום, ונמצא שנעשה כלל מוסף על הפרט, ואיתרבו בזה שאר מקומות, שאף בהם מועלת מחשבת המקום. לכן קא משמע לן תיבת "שלישי" שבפרשת צו, שלא מועילה מחשבה אלא על מקום המשולש.

תנו רבנן: נאמר בתורה "ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמנו פיגול יהיה":

אמר רבי אליעזר כוף אזנך לשמוע —

והראב"ד בתורת כהנים [פרשת צו, פרק י"ג הלכה ה'] כתב לפרש את דברי תורת כהנים שם, שהמקור לפסול מחשבת חוץ למקומו הוא מחמת שזמן פוסל את הבשר באכילה לענין "נותר", ומחיצה פוסלת את הבשר לענין "ירצא", הרי כשם שהזמן, מחשבה פוסלת בו, אף מחיצה, מחשבה פוסלת בה. ומבואר בדבריו, שהפסול בחוץ לזמנו תלוי בזמן הפוסל משום "נותר", והפסול של חוץ למקומו תלוי במקום הפוסל משום "ירצא".

5. עיין בקרן אורה [בד"ה וכי], שמבואר בדבריו שכוונת הגמרא שיפסל מחמת החטא שאכל נותר ולא מחמת שנעשה הבשר נותר.

6. הקשה השפת אמת, אמנם אין הסברא נותנת שיחזור ויפסל לאחר שהוכשר, אבל מכל מקום, יש לנו להעמיד הפסוק כפשוטו, ולומר שפסול מחשבת אכילת חוץ לזמנו יחול רק אם לבסוף קיים מחשבתו ואכל ממנו ביום השלישי, וכשם שלענין דין שיקרב המתיר כמצוותו אמרנו שהוא תנאי בפיגול, שאינו חל אלא אם כן נעשו לבסוף כל עבודותיו בהכשר, וכאשר נעשו בהכשר חל הפיגול למפרע, הוא הדין לגבי אכילת יום שלישי, יחול הפיגול למפרע אם אכל ביום השלישי?!

7. כן משמע מפירוש רש"י, שהעמיד את זב וזבה באופן

חישב לזרוק הדם בזמן ששלשתם פסולים בו, והיינו יום השלישי בקדשים קלים, שהוא זמן שאף הבשר נפסל בו מאכילה. אבל אם חישב לזרוק דם קדשים קלים למחר, אין זה פוסל כיון שזמן זה עדיין ראוי לאכילת הבשר.

4. כן פירש רש"י, שעיקר הלימוד הוא שתוך ההיכל לא נחשב "חוץ למקומו". והקשה הגרי"ז, שלכאורה הפסול של "חוץ למקומו" הוא במה שמחשב לאוכלו במקום שאם היה יוצא לשם הבשר היה נפסל משום "ירצא", והיינו חוץ לעזרה בקדשי קדשים וחוץ לירושלים בקדשים קלים, ואם כן, אף אם נאמר שההיכל אינו מקום לאכילת קדשים, אבל מכל מקום, אם נכנס לשם הבשר, הוא אינו נפסל משום "ירצא", ואם כן מדוע צריך פסוק למעט את ההיכל לענין מחשבת חוץ למקומו, והרי בלאו הכי אין לו להיפסל בזה משום שאין ההיכל מקום הפוסל ב"ירצא"?!?

ועיקר דבר זה, שמחשבת חוץ למקומו תלויה במקום הפוסל משום "ירצא", מוכרח ממה שמבואר בגמרא לקמן [נו ב], לגבי מחשבת חוץ לזמנו, שאם חישב לאכול אור ליום השלישי פטור, כי הגם שאין זה זמן אכילת קדשים קלים, מכל מקום, כיון שאין הבשר נפסל משום "נותר" עד לבוקר יום שלישי, אין מחשבת פיגול אלא במחשב לאכול בזמן שבו נפסל הבשר משום נותר. ואם כן, הוא הדין לגבי מחשבת חוץ למקומו, שיש לה להיות תלויה במקום הפוסל משום "ירצא".